

או.

מדינת ישראל

הכנסת

פרוטוקול מס' 19/ד

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום
ד', י"א בטבת, תשמ"ו - 5.1.55
בשעה 9:00

נוכחיו:

- ש. פרמיץ - היו"ר
- מ. ארז
- א. ברמן
- א. כלפון
- ש. כפריח
- ב. כצנלסון
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רוזנבלט-נאור

מוזמנים:

ד"ר אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך
מר שריד - סגן מנהל כללי של משרד החינוך
ד"ר פיינסגליק - מנהלת מחלקת הגנים, מ. החינוך
גב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

נעדרו:

- מ. אונא
- ז. בן-יעקב
- ט. גריידי
- ק. כהנא
- י.ש. רוזנברג

סדר-היום:

סקירה של מערכת גני-הילדים.

=====

היו"ר ש. פרמיץ:

אני פותחת את הישיבה.
נשמע עתה סקירה על מערכת גני-הילדים.

ד"ר פיינסגליק:

בבואנו למקור את מערכת הגנים עלינו לזכור
בראש ובראשונה את עובדת קיומו של חוק לימוד
חובה, אשר אף כי קבע רק שנה לימודים אחת בגן, הרי הוא לדעתי הציל
את מערכת הגנים. לולא חוק זה היינו בוודאי עדים למלאב שילדים, אשר
יד הוריהם משגת לשלוח את שכר-הלימוד בגנים הפרטיים, היו נכנסים
לגנים פרטיים שרמחם הסדאגוגיה לרוב אינה משהיעה ראון כלל וכלל;
ילדים, המחוייב מקרינו טווציאליים היו מבקרים במוסדות של הסעד ואילו
ילדים שאמנם אינם נמנים על השכבה המקבלת עזרה מהלשכות הטוציאליות
אך מצבה הכלכלי בכל זאת קשה מאד, היו ניצארים מחוץ לגן.
כז יש לציין את העובדה שגילאי חמש, אף כי
הם נכללים במסגרת חוק לימוד חובה, ממשיכים ללמוד בגן ולא בתחום בית-הספר
אני בטוחה שאילו היו מצרמים את שנחון הגן לשנתונים של בית-הספר
היו הוטכים את הגן למכינה של בית-הספר.
כן עלי לציין שעל אלמי הילדים בגיל חמש,
שלימודם בגן מוסדר על ידי חוק לימוד חובה, נוספיה גם אלמי ילדים בגיל
4 ו-3, אשר בזכות גילאי חמש נהנים אף הם מחינוך בגן. לסי הנחונים
שמסר לי מחקח מחוז המרכז כ-43% מכלל המבקרים בגני הילדים באותו המחוז
הם ילדים מתחת לגיל לימוד חובה. במחוזות הצפון והדרום אהוז הילדים
הצעירים הלומדים בגנים הוא קמן יותר. מירוש הדבר, כי הוחח לכך

או.

ד"ר מיינס-גליק:

שנפתחו גנים לגילאי חמש נשלחתי בהם גם ילדים צעירים יותר, בעיקר ילדי
במושב-עולים וביושבי-הכפר, ואינני צריכה להדגיש כאן מה גדולה חשיבות
הגנים עבור הילדים האלה.

מה הם הקשיים במערכת הגנים?
משרד החינוך של ידי החלטה לדאוג לגנונות
ולהחזקה עבור ילדים בגיל לימוד חובה, היינו לגבי גנים בהם מספר
הילדים בגיל לימוד חובה הוא לא פחות מ-11, עזר הרבה מאד למערכת
הגנים, מפני שאם קיים גן עם גננת וישנה גם החזקה חלקית, אפשר לכלול
בגן גם ילדים צעירים יותר, המובנן יש צורך לדאוג להשלמה לילדים
הצעירים, וזאת עושה במקומות רבים המועצות האזוריות. קשה יותר המצב
במקומות בהם צריכים להיות גנים מוחזקים, אך מספר ילדים בגיל לימוד
חובה במקומות אלה אינה מגיע למינימום הדרוש. יכול לקרות כי במקום כזה
יהיו אמילו 25 ילדים בני כל הזוג הגיליים אשר למעשה היו צריכים לבקר
בגן, אך מכיוון שישנו רק 7 או אמילו 9 ילדים בגיל לימוד חובה אין
משרד החינוך יכול לפתוח שם גן והדאגה לזה מוטלת על המושב עצמו.
כן קשה המצב ביישובים אשר ישו כגר מכלל החזקה, אך הורי התלמידים
בכל זאת אינם יכולים עדיין לזאת בעול החזקה הגן כולו.
כן יש לקחת בחשבון שהעליה החדשה הבאה עכשיו
אראה מביאה עמה ילדים רבים מכל הגיליים והדרך היחידה להצלת הילדים
הקטנים היא הכנסתם לגנים.

ארגוני הנשים הם העוזרים למשרד החינוך בסיוע
מערכת הגנים. ארגוני הנשים הפעלו הן בחקירת העליה הגדולה והן לפנייה,
עשו רבות למען חינוכו של הילד הקטן וממשיכים לעשות זאת עד היום.
אך למי הנתונים שקיבלתי ולמי התרשמותי האישית נראה לי כי ירד מתח
פעולתם של הארגונים. אמנם ישנם ארגונים אשר מתח פעולתם לא רפה, אך
בכל זאת מספר הארגונים הפועלים למען הגנים ירד ואנחנו מרגישים בכך.
הארגונים מרכזים את פעולתם בעיקר בפביבת השרים והשיכונים החדשים.
ארגונים מעטים פועלים בנקודות הישוב המרוחקות, ובמקומות אלה באים
לעזרתנו במידה מסוימת גם המרכז החקלאי וגם המועצות האזוריות. אך
מצב הגנים שם בכל זאת קשה מאד.

באמצעות וועדה השלי הצלחנו השנה לעזור בהרבה
לגנים במקומות הישוב המרוחקים. ועדה זו נוצרה ליד משרד החינוך והיא
מתפלת בחבילות המגיעות אלינו מארצות-הברית, למעשה, מאז החלה לזרום
ארצה העליה הגדולה אנתנו מקבלים מארצות-הברית מתנות רבות בצורת ציוד,
חמרים ומשחקים עבור גנים לילדי עולים. ועדה השלי היתה פעילה מאד וחילקה
כ-400 חבילות של חמרים וכלי-משחק לגנים. וישנם גנים שזהו למעשה החומר
היחיד אשר הגיע אליהם.

ברצוני לעמוד עתה על המצב שנוצר עקב המעבר
מתוך לימוד חובה חינוך לחונן לימוד חובה, אשר הושמטה ממנו המלה "חינם".
ברור שמעבר זה גרם לקשיים. ילדים בני הורים בעלי יכולת נשלחו לגנים
גם לאחר שינוי החוק. אותם 30% מכלל הילדים המבקרית בגנים, אשר שוחררו
מכל חשלות, גם הם המשיכו לבקר בגנים. אבל ישנה שכבה אשר מצד אחד
אינה נכללת בין המקרים המוציאים ומצד שני אינה בעלת יכולת. הורים
הנמנים עם שכבה זו היטחו את הכנסת ילדיהם לגן לפעמים אף חדשים מספר
כי לא יכלו לשלם את החשלות הנדרש, ומסיבה זו נתקצרה שנת הלימודים בגן
עבור ילדיהם אלה מ-9 חדשים ל-7 או אמילו ל-6 חדשים.

לחפש
את הכנסת תחליט להפוך את הוראת-השעה להוראת
קבע נצטרך/דרך של לחץ או של השפעה על הרשויות המקומיות שמיד עם פתיחת
שנת הלימודים תכללנה את כל הילדים בגיל הגן בגנים. בבאר-שבע למשל
50% מכלל הילדים אשר צריכים להיות בגנים לא הגיעו השנה לגן. על כן
נצטרך לחפש פתרון איזה שהוא במידה והחוק לא יוחזר לקדמותו.

העובדה כי גנים רבים לא נפתחו מיד עם תחילת
שנת הלימודים גרמה לבהלה גדולה בין הגננות. סיבת הדבר היתה נעוצה בכך
שרשויות מקומיות לא פתחו גנים חדשים כל עוד הגנים הקיימים לא נחמלאו
לגמרי. על כן, דווקא ביישובים הגדולים כמו תל-אביב, חיפה, ראשון-לציון
ועוד לא נפתחו מיד כל הגנים והגננות היו בגלל זה במצב של בהלה, כי לא
ידעו את המצאנה עבודה. הן חימשו עבודה אחרת ורבות עברו להוראה
בבתי-ספר. וכך קרה שעם פתיחת גנים בנגב ובצפון לא נמצאו מספיק גננות

או.

ד"ר פיינס-גליק:

לעבודה במקומם אלה. לכן נאלצנו לקבל טוב לעבודה גננות שעברו רק קורס מזורז. נכון הוא, כי המצב במקומות המרוחקים קשה מאד מפני שהגננות אינן רוצות בדרך כלל לקבל סף עבודה. הסנה הוטב המצב מבחינה זו, מפני שגננות רבות קיבלו שחרור מהצבא והלכו תמורת זאת לעבוד ביסובי-ספר. כן התנדבו לעבודה ביסובים אלה בנות מהמושב הוותיקים.

שאלת הגננות המזורזות.

אחוז הגננות אשר עברו קורס מזורז בלבד מגיע

כיום ל-30%, היינו אחוז נמוך יותר מאשר בין המורים.

האם הגננות האחרות עברו בחינות הסלמה?

היו"ר ט. פרסיץ:

ד"ר פיינס-גליק:

כיום ישנן כ-1800 בליתות גן ועל כן אפשר לומר שכ-450 גננות העובדות במערכת החינוך אינן בעלות הסמכה הנדרשת בדרך כלל מגננות. גננות אלו מרופזות בעיקר בגנים בנגב ובצפון. את אחוז הגננות המזורזות הקטנו על-ידי כך שגננות אשר עברו במערכת החינוך טיפוס ספרי ותוך תקופה זו לא הסלימו את הסמכתן והחלפו בגננות מוסמכות. גננות אחרות עברו בחינות הסלמה ונסארו בעבודה.

אפשרות

מבחינת הסלמת לימודיהן, אנחנו מסתדלים אמנם להקים מרכזי לימודים, אך ישנן גננות הנמצאות במקומות כה מרוחקים שאינן יכולות להגיע אף למרכזים האלה, וזה בגלל קטיף התחבורה. לכן אינני יודעת כיצד אפשר יהיה להקטין את אחוז הגננות הבלתי-מוסמכות למטה מ-30%.

הפיקוח על הגנים.

מצב הפיקוח בגנים הרבה יותר חמור מאשר מצב

הפיקוח בבתי-הספר, מפני שכיתות גן הן רבות ומפוזרות מאד. לכל מפקחת יש מכסימום 130 ימי ביקור בשנה, כי מטילים עליה גם תפקידים נוספים. המפקחות בצפון, במרכז ובנגב צריכות לפקח על גנים ב-50 או אפילו 60 נקודות כל אחת ודבר זה הופך את הפיקוח לדבר סמלי בלבד. החלטת משרד החינוך היא כי כל מפקח יעסוק יומיים בשבוע בעבודה אדמיניסטרטיבית במסרדונימים הנותרים יערוך ביקורים. המפקחות על הגנים עובדות 5 ימים בחוץ ורק יום אחד במסרד, אם כי יום בשבוע אינו מספיק לעבודה אדמיניסטרטיבית על-ידי המאמצים הגדולים ביותר מצליחות המפקחות לבקר בכל גן פעם או פעמיים בשנה, וזו מעט ביותר אם ניקח בחשבון שבמקומות רבים בנגב ובצפון עובדות גננות מזורזות ואף הגננות המוסמכות הן צעירות מאד.

מסרד החינוך עשה מאמצים לסיפור הפיקוח, והיום

שמעתי בסמחה רבה, כי יש תקווה להווספות לתי מפקחות חדשות. כמובן שגם אז הפיקוח לא יהיה מספיק, מפני שיש הכרח לפקח גם על הגנים הפרטיים, שעד היום אין כל פיקוח עליהם. בערים הגדולות נמצאים בגנים הפרטיים בעיקר גילאי 4 שאינם מתקבלים לגנים העירוניים וגם לא לגנים של ארגוני הנשים. אנחנו מוכרחים להעסיק לפחות עוד שתי מפקחות נוספות, כדי לפקח על כ-80 מוסדות פרטיים בתל-אביב ועוד מספר מוסדות כאלה בחיפה ובירושלים. כן דרושה מפקחת נוספת לכל אחד מן המחוזות: הצפון הנגב והמרכז.

ד. נצר:

ברצוני לדעת מה היו הסנה ההכנסות מתשלום שכר-הלימוד בגנים, ואם הצדיקו את הארכתה

של הוראת-השעה?

כן ברצוני לדעת לכמה זמן - שבועות או חדשים -

עליכיה הנהגת שכר-הלימוד את העבודה הנורמלית בכל הגנים?

באיזו מידה זכוונות הידיעות על עורך גננות?

עד כמה שידוע לי הרבה בגנות מזורזות בתל-אביב לא קיבלו עבודה במערכת החינוך והן ברובן עובדות כעוזרות פדגוגיות, נוסף לכך נסארו ללא עבודה גם גננות מוסמכות.

ד. נציג: מה פעל מסרד החינוך עד עכשיו בשאלת הגנים הפרטיים והנבלת פתיחתם על כל צעד וצעד, ללא פיקוח פדאגוגי, ללא רסיון ואפילו ללא כל פיקוח היגייני?

אני חושבת כי האפשרות לפתיחת גנים פרטיים אשר אינם מסלאים אחר התנאים המינימליים שבדרך כלל צריכים למלא גני-ילדים, היא אחת הסיבות להורדת המתח בפעולתם של ארגוני הנשים. למעשה לא הייתי קוראת לזה בסם "הורדת מתח", כי בעצם כווסלים הארגונים תחת העול הכבד. הארגונים אינם חפסיים להעלות את דמי החזקת הילדים ככל שיעלה על דעתם לעשות זאת, וההכנסות שלהם אינן עומדות בכל יחס להוצאות הרבות. לעומת זאת ישנם גנים פרטיים אשר אינם נותנים לילדים ולא כלו אך גובים שכר-ליסוד גבוה. אין כל פלא בדבר ססצב כזה מרפה ידי רבים.

אשר לידיעות המסמכות על תוספת כוח-אדם למערכת הפיקוח על הגנים, הייתי רוצה לדעת אם האחראים על הפיקוח באמת יודעים עד כמה קטן הוא, כי המפקחות כמעט ואינן ספיקות לבקר בכל הגנים לפני תום סבת הליסודים. האם ישנן הצעות לתוספת כוח-אדם גדולה יותר?

האם נתעוררו כבר גיין אנסי מסרד החינוך איזה הצעות והאם ישנן הכנות לפתרון בעיית החינוך בגן על בסיס של חינוך חיינים?

א. רזיאל-נפור: רציתי לדעת מה נעשה במסרד החינוך למען החזרת הגן לסצב של יחידה פדאגוגית שלמה ובלתי-מפוצלת. גישתו של מסרד האוצר ידועה לי ואני חושבת שהתיקון שהכנסת קיבלה ביחס לגן בוודאי לא נעשה מטעמים פדאגוגיים, כאשר טומעים סקירה מפי מנהלת מחלקת הגנים רוצים לסמוע גם על בעיה זו, כדי לדעת אם מסרד החינוך חושב ססצב זה צריך להססן לאורך-ימים וזו הדרך שיש ללכת בה, או סמא ישנה שאיפה לסינוי והאם סינוי זה יסצא את ביטויו כבר בעתיד הקרוב.

ס. כפרית: האם ידוע כמה ילדים בני חמס נסארו מחוץ לגן בגלל ההכרח לסלם שכר-ליסוד? באיזו מידה הוראת-הסעה בדבר תסלום שכר-הליסוד פגעה באופן מססי בגילאי חמס? מה סצב הגנים במעברות?

ידוע לי כי הגנים בטוטבי-עולים נהנו סמטיכה חסובה מאד של הסוכנות וסל המרכז החקלאי ואין טוטבי-עולים בהם ילדים בגיל הגן אינם נסצאים בגן. לפי הידיעות המגיעות אלי הגנים במקומות אלה כוללים גם גילאי 4 ולפעמים סכניסים סם לגנים גם ילדים צעירים יותר, אשר בעצם לא היו צריכים להיות בגן. אבל קסה לרון סבלי לדעת את המצב כסות שהוא כי לפעמים הגן הוא המקלט היחידי לילדים האלה, בעיקר כאשר אין להם אם או כאשר האם אינה מסוגלת וגם אינה יודעת לספל בהם. אך נסאלת השאלה כיצד אפשר לססור בגן כזה על רמה חינוכית מסויימת, ובאיזו מידה הפיקוח של מסרד החינוך חולט על הגנים האלה.

נראה לי, כי לא יהיה ביכולתנו לבסל הסנה את התסלום בגנים והייתי רוצה לדעת אם יש מקום לחססות סילדים בני הורים סיעוטי-יכולת לא יבקרו בגנים. אני חושבת לעופת זאת, בי אין להנהיג הקלות לגבי הורים בעלי-יכולת אשר יכולים לסאת בעול התסלום.

התפלאתי מאד לסמוע ס-30% מכל הגננות העובדות במערכת החינוך הן בלתי-טוטסכות, בעוד סידוע לי כי ישנן גננות טוטסכות אשר נסארו הסנה ללא עבודה.

ב. כצנלסון: מה נעשה בססח הסתלמות הגננות, ביחוד הגננות הבלתי-טוטסכות? באיזה מקומות עובדות הגננות הבלתי-טוטסכות וטהו מספר הגנים בהם גננות אלה עובדות כאחראות? מה הם תנאי הדיור של הגנים, בעיקר במעברות וביטובי-הספר? מה הם הסיפורים שבוצעו בסנה האחרונה? האם עם עליית יסוב על הקרקע קיימת גם דאגה לדיור סתאים ומכוון לגן? אם לא - האם ישנה דריסה לכך סצד מסרד החינוך?

או.

א. כלפון:

לגבי פתרון בעיית הגננות הבלתי-מוסמכות, האם לא נראה למסדר החינוך ההסדר שהוסג לגבי סגרים בלתי-מוסמכים, היינו פתיחת סדרות מיוחדות דוגמת שלוש הסדרות לסגרים?

י. סמילנסקי:

האם במקומות המרוחקים שקטה להגיע אליהם בערכים קורסים ויטי-עיון לגננות מספרי סגרים בסביבה, תוך תקופה מתקבלת על הדעת?

שאלתי הסניה אינה נוגעת במיסרין לגן, אבל היא הוזכרה גם היום. הייתי רוצה לדעת מה מצב ססק התחבורה במסדר החינוך ולמי מספקים רכבי?

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חפצה לסאול עד מתי נסכים אנחנו וכן אנסי מסדר החינוך לכך שהטיפול בגנים יהיה מוצל באופן אדמיניסטרטיבי ותקציבי בין סני מסרדים. אם יש כסף בקופת הסדינה כדי לעזור או להחזיק בגן ילדים בני 4, מדוע כסף זה צריך להיות מוצא על-ידי מסדר הסעד ולא על-ידי מסדר החינוך? לא הייתי מעוררת שאלה זו אילו הסדרים במסדר הסעד היו טובים מהסדרים במסדר החינוך ואילו הפיקוח על הגנים האלה היה עולה על הפיקוח מטעם מסדר החינוך. אני מצטערת שאני צריכה לומר דברים אלה שלא בנוכחות נציגי מסדר הסעד. מי שמכיר ויודע מהו המצב אינו יכול להעלים עין מביעה זו ולחסוך סאנו יוצאים ידי חובת טיפול בגן בזה שפותרים את הבעיה באופן חלקי על-ידי טיפול בילדים שהם בתחום חוק לימוד חובה.

ומכאן לבעיה אחרת. הסמך הכל של גילאי 4

ו-5 מגיע כיום ל-75,000 ילד. תקציב הגנים לילדים אלה נמצא בידי 4 מסרדים! מסדר החינוך, מסדר הסעד, הסוכנות וארגוני הנסים.

גב' פיינס-גליק אמרה שירד המתח של פעולת

הארגונים. לא המתח ירד, אלא גדלה ההפקרות הסודרת כיום החל במוסדות הממשלה וגמור במוסדות מוניציפליים. ישנו ארגון התובע ממסדר הסעד חוב של 112,000 לירות ומסדר הסעד מכיר בתביעה זו; יש ארגון המגיע לו סך 50,000 לירות וישנם עוד אחרים. קרה שמסדר הסעד העביר לעיריה מסויימת כסף לשלום לארגון נסים; העיריה הסתמסה בכסף זה לצרכים אחרים ולארגון אין למי לפנות ולתבוע את הכסף. ישנה רק דרך הפניה לביית-המשפט, אך אין הארגונים יכולים בוסף לעבודתם הרבה עוד לבוא ולהתדיין עם מיסהו. כן ישנן עיריות המתנכרות לטיילוי תפקידן, לא מחוסר-יכולת אלא מחוסר תרבות, מחוסר יחס ובגרות ציבורית. בצורה כזאת מגיעים לפצעים חמורים מאד. הדסויות המקומיות אינן טעבירות למסדר החינוך בסועד הנכון את הרטיטות למסכורות, מסדר החינוך אינן מסלים והמצפון הציבורי אינו נפגע מזה שהדבר גורם הפסדים לארגוני הנסים. אלה אשר צריכים לתבוע את הרטיטות אינם עושים זאת.

אני אומרת כל זה, מפני שאם סגרים על יריות

המתח יש להזכיר את כל הצדדים של הבעיה. יתכן כי באמת ירד המתח לאחר סראו כי זו התורה וזה סכרה.

כאשר סגרים על הגנים יש להזכיר עוד סותף

אחד, שהוא לדעתי כיום סותף הרסני, אם הציבור לא יאחז באמצעים כדי לרסנו. כוונתי להסדרות הסגרים המארגנת את הסביחות אשר הורסות לחלוטין את העבודה החינוכית. הנה, אם ביטובים בהם ההורים אינם ניזונים אף על פת חרבה והילדים אינם מקבלים אוכל לפיהם הגננת מקבלת את טסכורתה באיחור של סבוע או אפילו של סעות מספר היא מסביתה את הלימודים בגן. זהו חוסר אחריות איום ונורא וצריך לעורר את דעת הציבור כדי להפסיק תופעות אלו. הנה קרה בעיריית תל-אביב שהמסכורת הגיעה עם סיום העבודה במסרדי העיריה ולגננות הודיעו כי למחרת יחלקו את המסכורת. למרות זאת הגנים לא נפתחו למחרת. זהו אחד הדברים שמרפה את הידיים ומסדר החינוך צריך להיות תקיף כאן. אם טוב תפרוץ סביתה כפי שפרצה בעבר חייב מסדר החינוך להודיע כי אם הגנים ייסגרו הגננות האלו לא תמסכנה לעבוד במסדר החינוך.

סר סריר אמר בזמנו כי לא נתקבלו עדיין ידיעות

על 6000 - 5000 ילדים ולא ידוע אם הם מבקרים בגנים פרטיים או לא הגיעו לגן בבילל. אני חושבת שמספרים אלה אינם נכונים. כי ילדים אלה נרסטו לגו כדת וכדין, אך לא באו לגן מפני שהורים לא סילמו את סכר-הלימוד. הריסום אינו סראה כמה ילדים מבקרים בגנים, לסם זה יש לבדוק את היומנים וזאת אינם עושים. ביטובים הקטנים, אם יש מקום בגן מקבלים ילדים בגיל 4.

או.

היו"ר ס. פרסיץ:

אף העיריות עושות זאת אם גילאי חמש אינם באים לגן. אמזוהו המצב, הרי שקיימת סטטיסטיקה על כך כמה ילדים נקלטו בגנים וכמה לא. נשאלת השאלה מה מצב הורים שאינם מקרים סוציאליים, אך מצד שני קשה לסרווא להם אפילו אנשים סיעוטי-יכולת, כי אין להם כל אפשרות לסלוח את הילדים לגן.

חלואה לא נוכל להמשיך במצב כזה. אני רוצה להזכיר לוועדה את הפרתנו ודעתנו שהמצב הזה לא הולך איתה. אמרנו: הוראת-טעה לסנהן, לטבת'ים, אך לא ליותר מזה. אוטו'ים לנו כל התקציב אינו מרסה ביטול הוראת-טעה. בעניינים אלה עלינו להיות פעם רציניים ולעשות את חשבון הנפש. לא נוכל להמשיך במדיניות של ביסוס ופיתוח המוסדות להסכלה גבוהה והרחבת תקציב'יהם - ואנל האחרונה שאתנגד להסכלה גבוהה - מבלי שנבטיח כי בעוד שנים מספר יהיה מי שיוכל לקבל הסכלה גבוהה. לא נוכל לפתור את בעיית הדברים הקרובים יותר ללבנו מבלי לבנות את מערכת החינוך באופן סיסטמי, החל מהגן.

על כן אני דורשת כי הוועדה תוכל לראות את הצעת תקציב מסרד החינוך לסנת הכספים הנאה בטרם הצעה זו תוגס למסמלה. כיום אין לנו כל ידיעות על התקציב החדש ואיננו יודעים מה הם הצעותיו של מסרד החינוך לסנה החדשה. איזו פרוצדורה זו ומה הטעם בה? בצורה זו לא נוכל להתכוונן לדיון בתקציב.

שמענו מסרד סריד על תוצאות הגיוס ליטובים המרוחקים ועל תוצאות ההתנדבות, ועלינו לדעת כי המצב בשטח הגן חמור טבעתיים, כי לגבי-ילדים ביטובי-הספר הולכים לעבוד רק הנמוסות. נשאלת השאלה מה האמצעים לאחוז בהם לסיפור המצב. כלום ביטי-עיון אפשר להקנות הסכלה? מדוע לא ננהג לפי אותן השיטות אשר מקובלות אצל עמים תרבותיים?

י. סטילונסקי:

אין זה עומד בסתירה להצעת, כי אני התכוונתי ליטי-עיון לגננות המוסמכות.

היו"ר ס. פרסיץ:

אני מדברת על הנמוסות בין הגננות. מדוע לא נחייב אותן להתכוונן לבחינות הסלמה?

גם צורת העבודה בגן לא תמיד מעודדת את ההורים לסלוח ילדיהם לגן. ישנם מקומות בהם הגננת עושה דין לעצמה, באה כרצונה והולכת כרצונה. קורה והגן נפתח בשעה 9 וחצי ונסגר כבר בשעה 12. ביטי'ו, למרות המלחמה שהתנהלה בין מסרד החינוך והסתדרות המורים, מבצעות הגננות את הוראה הסתדרות המורים ומסיימות את העבודה מוקדם מאד. גם הסדרים בקשר עם הזנת הילדים אינם כתיקונם, מפני שאין שיתוף-פעולה מ אים ומספיק בין מחלקת הגנים ובין מחלקת ההזנה. שמעתי מגב' בבלי שהוחלט כי כל ילד בגן ישלם מינימום 400 פרוטה לחודש, וזה באמת המינימום שאפשר לדרוש. אבל יש לקחת בחשבון שאם יטפל בגביית התשלום אדם אשר כל כוונתו רק לבצע את החוק, ולא עובדת סוציאלית המכירה את מצב הורי הילד ומבינה לרוחם, הרי הגנים יהיו ריקים מילדים. על כן צריך להיות פיקוח מתאים גם על ביצוע הוראה זאת.

ד"ר פיינס-גליק:

שאלת הקורסים לגננות המזורזות. גננות אלו מרוכזות בצפון, ננגב ובחלק ממחוז המרכז. במחוזות אלה, בהם רבים היטובים המרוחקים, אין כלל לדבר על עודף גננות. עודף זה קיים בערים הגדולות וזה גם מצב טבעי, מפני שגננת אשר מתחבת ובעלה עובד בתל-אביב, אינה מוכנה ללכת ליטוב בדרום ומחפסת עבודה בעיר. נשאלה כאן שאלה מדוע לא הלכנו בדרך של עריכת קורסים שנתיים לגננות בלתי-סדוק מפות. ואטית, עריכת קורסים כאלה כרוכה בהוצאות עצומות ושנית, אין כל אפשרות לחייב גננת אשר סיימה קורס כזה ואחר-כך התחבתה ועברה לעיר, כי בכל זאת תמשיך לעבוד ביטובי-ספר. אנחנו עורכים לגננות הרבה מאוד יטי-עיון ויטי-הדרכה והדגמות בעבודה מעשית. הדרכה זו היא בקנה-מידה הרבה יותר רחב מההדרכה למורים. קשה לערוך השתלמויות לגננות גם מסיבה זו שלרבות מהן חסרה הסכלה יסודית

או.

ד"ר פיינזגליק:

אנחנו חושבים כי את בעיית הגננות ליסובי הדרום והצפון אפשר לפתור על-ידי הקמת שבהם יוכשרו גננות מבנות-המקום. אפשר לפתוח סני סמינרים כאלה, אחד בבאר-שבע והשני בטבריה. טובן שהם יתנהלו בצורה טובה לגמרי מן הקובלת בסמינרים בתל-אביב ובירוסלים. אם בלך בדרך זאת תהיה במסך הזמן בדרום ובצפון גננות מוססכות, שהן תושבות קבועות של מחוזות אלה.

העבודה הפדאגוגית בין הגננות מכווצת בקנה-מידה רחב. ישנם הרבה מאד ימי-הסברה, קיימים חוגים לפדאגוגיה ולפטיכולוגיה, ובטבריה ובאר-שבע יש אפילו קורסים לעברית. אבל ישנם בנים ביסובים כל-כך נידחים שהגננות טסס אינן יכולות להגיע אפילו לבאר-שבע או לטבריה כדי להשתתף בקורסים אלה.

גם מסרד החינוך רואה פגם בכך שתקציב הגנים מפוצל בין שני מסרדים. סר שריד בוודאי ירחיב את הדיבור על כך.

הגנים הפרטיים

אנחנו מספלים הרבה מאד בשאלה זו, ובזמנו אף יצא צו בקשר לכך. אבל המצב בכל זאת קשה מאד. בתל-אביב עאטה ישנם כ-80 גנים פרטיים - אני מתכוונת לגנים סטט, הידועים לי כגנים מסודרים, ולא חוגים של מטיילים בלבד - ועוד 20 גנים כאלה בחיפה ו-20 בירוסלים. כטובן, גם גנים אלה זקוקים לטיפור וסתן אקווילנט מתאים לשכר-הליטוד של 15 לירות לחודש הנדרש בהם. ברור כי גנים אלה לא יתנו את האקווילנט באם לא תהיה הסגחה מצדנו. כבר נעשו צעדים סטרימיים בכיוון זה, והמצב יסתפר אם תהיה מפקחת מיוחדת על הגנים הפרטיים. כיום כל אשה אשר היתה אי-פעם אפילו עוזרת לגבנת יכולה לאסוף ילדים מספר ולפתוח גן כציכול. יתכן שצו ריטום הגנים יפתור בעיה זו.

קשה לי לומר בדיוק כמה ילדים לא הגיעו הסנה לגן בגלל ההנרח לסלם שכר-ליטוד, אבל לפי חר'טום נראה שמספרם רב. אך סה נראה לי כגרוע יותר, זהו האחור בהכנסת ילדים לגן מצד הורים בעלי-יכולת בינונית אשר משהים את התשלומים ועל-ידי זה מקצרים את שבת הליטודים של ילדיהם.

יוסמ-הראס אמרה כאן שהחינוך לילדים

בגיל רך קודם לכל חינוך אחר. דבר זה ברור לנו, ולפני ימים מספר, בעת דיון על היטארות, אמרתי כי אני רואה את מקור ההיטארות בחוסר חינוך סטפיק בגיל הגן. כיום עלינו להספיק במסך שנת גן אחת להטיג סה שאנטי צפון-אפריקה לא עשו מיום היוולדו של הילד. ונשאלת השאלה אם אפשר להציל את הילדים תוך שנה אחת. המכסימום שילדים אלה יכולים להגיע אליו בגן הוא 200 - 150 מלה, בעוד שילד ממוצע בהגיעו לכיתה א' של בית-ספר עממי יודע כבר 2000 מלה. איך אפשר ללמד זאת לילדים שלא קיבלו כל הכשרה עד גיל חמס?

אני חושבת שמסרד החינוך יצליח אולי לרתום את הסוכנות לטיטון הגנים לגילאי ארבע, כפי סה היה אסתקד. הסוכנות עתה רבות בסביל הילדים ותפיד סטעתי מנציגי הסוכנות שהם חושבים את הגן למכסיר יסודי של הקליטה. אסתקד הסוכנות יחד עם ארגוני נסים עשו עבודה נכבדה מאד, ונקווה שגם השנה לא ירפן ידיהם. יש גם לזכור שאנו נמצאים עכסיו בתהליך יל עליה חדשה המביאה אתה ילדים רבים מאד שיט לקלוט אותם בגנים.

איחוד הגננות לעבודה.

לא רק הגננות לוקות בזה, גם הסורים ביסובים הרחוקים אינם מגיעים בזמן לעבודה. והגננות מחילות את הדין הזה גם על עצמן. אילו היה בטקוטות אלה פיקוח-יתר, אילו המפקחת היתה יכולה להגיע לסם סוקדם בבוקר, אפשר היה איך שהוא להתגבר על תופעת האיחודים.

האנטרת

לגבי שעות העבודה בימי ו' ישנה החלטה של מסרד החינוך/כי יש לעבוד כיום זה את מספר השעות הרגיל. הסתדרות הסורים הסכימה בסופו של דבר להוראה זו ואף פרסמה הודעה על כך ב"הד החינוך". אך הגננות מתעלטות מזה ומפסיקות את עבודתן בימי ו' סוקדם יותר מאטר בשאר הימים.

או.

ג. צברי:

ישנן גננות ותיקות אשר הגיעו כבר לגיל 60,
אך הן מוכנות עדיין לעבוד וללכת אפילו
למוסבי-עולים, אלא שאין מקבלים אותן לעבודה. האם אי-אפשר למצוא עבודה
עבורן?

ד"ר פיינס-גליק:

גננות אלו לא פנו אלינו בהצעה שהן מוכנות
לעבוד במוסבי-עולים ולכן העסקתן אינה יכולה
לפתור את בעיית הגננות ביסובי-ספר. כדי למלא את התפקיד כראוי צריכות
הגננות לגור במוסבי האלה ולא לשוב כל ערב הביתה.

מצב דיוור הגנים קשה מאד בכל מקום ומקום.
המוכנות טוב התחילה בפעולה ופסלימה את הצריפים. אני חושבת שיש לה
במוסבי-עולים יש להפעיל לחץ על המוכנות, כי הצריפים שהוקמו הם המיליון
כבר. כן קשה המצב לגבי ריהוט וציוד אחר. אמנם לילדים בגיל לימוד חובה
מספיקים ריהוט וציוד, אבל לגבי ילדים צעירים יותר יש למצוא פתרון.
ארגוני הנשים עוזרים לנו בעיקר במעברות, אבל הם אינם מגיעים ליסובי-ספר
ולנקודות ישוב קטנות. דווקא במעברות מצבה דיוור והריהוט טוב מאד במקומות
אחרים. אני חושבת כי ביחס למוסבי-עולים נצטרך לדרוס מהמוכנות שתעזור
לנו בדיוור וריהוט הגנים.

מר טריד:

ההכנסה מתשלום שכר-הלימוד בגנים הסתכמה
בשנת תשי"ד ב-750,000 לירות, ואנו מעריכים
כי בשנת תשט"ו תגיע ההכנסה ל-800,000 לירות. סכום מקביל הכניסה המוכנות
בשנה שעברה. איננו יודעים עדיין מה תהיה השתתפותה של המוכנות בשנת
הכספים הבאה, לעתה מתנהל סא-ומתן בענין זה, וזוהי הוכחה שהמוכנות
לא רק שאינה מוכנה להגדיל את השתתפותה, כי אם רוצה לתת פחות מאשר בתנה
אסתקד. על כן אין סיכויים שאפשר יהיה לרתום את המוכנות לעזרה בהחזקת
גנים לגילאי ארבע. אמנם עזרה כזאת ישנה בעקיפין, כי במידה והמוכנות
משתתפת בפתיחת גנים במקומות מוחזקים, היא עוזרת גם לגילאי ארבע וסלוס,
הואיל וגם ילדים בגילים אלה מתקבלים גם לגנים.

שאלת הגנים הפרטיים.

פרטסנו הוראה שכל הגנים הפרטיים חייבים
תוך חודש ימים, אשר הסתיים הסבוע, לפנות למפקח המחוז ולהגיש אצלו.
מפקח המחוז יבדוק את מצב הגנים הרשומים ואחר-כך יבוא בהצעות אם יש
להכיר בגנים אלה או לסגור אחדים מהם. אנחנו מתחילים עכשיו בריכוז החומר
שנתקבל ממפקחי המחוזות. יתכן שיסגרו גנים אשר לא פנו למפקחי המחוזות
ומכיוון שאיננו יודעים על כל הגנים הקיימים בפינות שונות של הערים,
איננו יודעים מי מהם פנה למפקח המחוז ומי לא. במידה ויודיעו לנו על
גנים קיימים אשר לא נרשמו נפנה אליהם באופן יסיר ונסיק את המסקנות
המתאימות, בהתאם לנאמר בפקודת החינוך מסנת 1933, המחייבת לסגור כל
גן אשר לא נרשם.

ברור, כי קשה להטיל פיקוח על הגנים הפרטיים
בעוד שמספר המפקחות איננו מספיק, קשה במצב כזה לגלות גנים שלא נרשמו,
לבקר בגנים שנרשמו ולבדוק באיזון מידה יש להם זכות קיום.

יש סיכויים לתוספת כוח-אדם בפיקוח ויתכן
כי מפקחת אחת תרכז את כל הסקטור של הגנים הפרטיים או שנחלק את הפיקוח
על הגנים הפרטיים בין מפקחות מספר.

היו"ר ט. פרסיץ:

כיצד ידעו לקבוע כמה גנים פרטיים ישנם ועל
מי צריך לפקח?

מר טריד:

אנחנו יודעים על קיום גנים אשר נרשמו אצל
מפקחי המחוזות. גנים אשר לא פנו אלינו
נוכל לגלות ויכול להיות שנעזר בזה על-ידי המטסרה. כן אומרים כי בסועצת
המורים למען הקרן הקיימת ישנה רשימה של כל הגננות אשר באות לבקש
חומר הדרכה לחגיגות.

את קיום החוגים למטיילים לא נוכל לאסור,
בעיקר אם אלה ילדים למטה מגיל לימוד חובה והמרכיב של החוג אינה מתימרת
לקרוא לזה בשם גן-ילדים. אבל בכל אופן הסאלה הזאת איננה פשוטה כל-כך.

או.

מר טריג; יס סיכויים לתוספת פיקוח, אבל אין עדיין החלטה על כך. אם תתקבלנה עוד סתי מפקחות, יגיע מספר המפקחות הכולל, יחד עם גב' פיינס-גליק, ל-19. נראה בזה היטב אם בחוק התקציב אשר יתקבל בכנסת תהיה תוספת פיקוח.

חה"כ רוזיאל-גאור סאלה מה חושב סדרד החינוך בדבר הפיכת הגן ליחידה פדגוגית אחת. זוהי סאלה שדובר עליה הרבה מאד גם בוועדה ויוסבת-הראש הציעה בסוף שנת תשי"ד להכריז כי חובת הגן חלה על גילאי חמס וארבע, בין אם הלימוד יהיה בתשלום או חינם, אבל על-כל-פניו יחידה אחת.

חוק לימוד חובה מדבר רק על שנת גן אחת, ואנחנו גם הבענו את דעתנו כי הסנה אין כל סיכויים שהכנסת תרחיב את מסגרת הגן ותכריז על חובת גן גם לגילאי ארבע. בכל אופן דבר זה תלוי בכנסת ובמססלה.

המדרסות למורים עולות בכסף רב, ולפי כל התנאים כרגע אין סיכויים שנוכל לערוך גם בשנת הלימודים הבאה קורסים כאלה. אין כל אפשרות לקיים הסתלמות מורים במתכונת זו, בגלל ההוצאות העצומות הכרוכות בזה.

יוסבת-הראש הציעה כאן על החסמים עם הסתדרות המורים. אנחנו סגלים בשטח זה סבלנות רבה מאד, בלתי אגבנות ונצטט להגיע באמצעות לידי התקפות, אבל יתכן בכל זאת שיפרוץ פעם סכסוך בינינו לבין הסתדרות המורים, כי הסיבות לכך אינן חסרות.

החלצות המורים ליסובי-ספר, האווירה הציבורית פה-פה עדיין זה אינה מעודדת, בן הנה התקיימה בימצום אלה מועצת רופאים אשר דנה בגיוס הרופאים הצעירים לסירות בספר והחליטה כי אין להטיל על הרופאים חובת סירות, אבל חוסר-טאם בעניני פיקוח נפס מסס לא הסכים להטיל חובה על הרופאים, הרי בנוואו סאידאפסן לבוא אחריהם החלטה בזאת למורים ולתנוצ, מהם שנתדברו לסירות בספר. בלשון ספר המס היו"ר ס. פרסיץ: אני מודה לר"ר פליישהגליק ולמר סרנד על הסקירה שסעצנו. הנה סמסנו את המסירה.

קבענו לפני שבעים כי יסיבות הוועדה בימי ד' תחלונה בשעה 9.00. אך אני רואה בלי החברות אלנס סביעיסו ליסלכה אפילו שססונת בשעה זו, ואני מבקשת או לסנות את סערת היסיבה או להודיע סראש על ביטולה. אם אין החברים יכולים להסתתף בה, כהלוא לגרונס למזכרת זסנס סל המרזסמלס.

היסיבה ננעלה בשעה 11.00. אנו מודים לר"ר פליישהגליק על סערת היסיבה וסערת היסיבה. סערת היסיבה ננעלה בשעה 11.00.

הסערת היסיבה ננעלה בשעה 11.00. אנו מודים לר"ר פליישהגליק על סערת היסיבה וסערת היסיבה. סערת היסיבה ננעלה בשעה 11.00.

הסערת היסיבה ננעלה בשעה 11.00. אנו מודים לר"ר פליישהגליק על סערת היסיבה וסערת היסיבה. סערת היסיבה ננעלה בשעה 11.00.